

คู่มือสภาวะวิกฤตการณ์ฝุ่นพิษ PM 2.5

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คู่มือสถานะวิกฤต

กรณีฝุ่นพิษ PM 2.5

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง

1. ความสำคัญของปัญหาฝุ่นพิษ PM 2.5

ปัญหาหมอกควันในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย เป็นปัญหาสำคัญ เนื่องจากส่งผลกระทบต่อความ เป็นอยู่ของประชาชน ได้แก่ ผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่มีภูมิคุ้มกันต่ำ เช่น ผู้สูงอายุ เด็กเล็กและผู้ป่วยโรคระบบทางเดินหายใจ รวมทั้งทำให้เกิด ความเสียหายต่ออาคารบ้านเรือน เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชน บดบังทัศนวิสัย และเป็นอุปสรรคในการคมนาคมและขนส่ง การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศป่าไม้ รวมทั้งผลกระทบ ต่อการจัดการศึกษา และท่องเที่ยวที่เป็นระบบเศรษฐกิจที่สำคัญของพื้นที่ ซึ่งความรุนแรง ของปัญหาโดยทั่วไป ปรากฏชัดเจนในช่วงหน้าแล้ง (ธันวาคม- เมษายน)ของทุกปี ที่มีสถานะอากาศที่แห้งและนิ่ง ทำให้ฝุ่นละอองที่เกิดขึ้นสามารถแขวนลอยอยู่ในบรรยากาศได้นาน นอกจากนี้ยังพบว่า ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กเพิ่มขึ้น เนื่องจากความแห้งแล้ง ที่ส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของไฟป่า ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าว เกษตรกร จะทำการเผาเศษวัสดุ เพื่อเตรียมพื้นที่ สำหรับการทำการเกษตรในช่วงฤดูฝน สำหรับปีที่มีฝนตกน้อย หรือเกิดภาวะแห้งแล้ง จะทำให้การชะล้างหมอกควัน หรือฝุ่นที่แขวนลอยในอากาศเป็นไปได้น้อย ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2550 ภาคเหนือตอนบนประสบปัญหา หมอกควันที่รุนแรงมาก พบว่าระดับหมอกควันและฝุ่นละอองขนาดเล็ก ได้ขึ้นสูงอย่างมาก ต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลา 3-4 สัปดาห์ ปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ การท่องเที่ยวและการบริการ รวมถึงการจราจรทั้งทางบกและทางอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีผล ต่อสุขภาพของประชาชน ในพื้นที่โดยตรงจากการติดตามตรวจสอบปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM10) โดยสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศของกรมควบคุมมลพิษ ในปี 2550 - 2553 พบว่าหลายสถานีใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย พะเยา ลำปาง แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน น่านและแพร่ พบว่า ในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายนของทุกปี ที่มีการเผาในที่โล่งจำนวนมาก ทั้งการเผาในพื้นที่ป่า การเผาเศษเหลือจากการเกษตรในพื้นที่เกษตร และการเผาขยะมูลฝอยและเศษใบไม้ กิ่งไม้ในพื้นที่ชุมชน รวมทั้งผลกระทบ จากการเผา ในพื้นที่ประเทศเพื่อนบ้าน ในกลุ่มภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM10) มีค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง สูงเกินเกณฑ์มาตรฐาน 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ในหลายพื้นที่ และติดต่อกันเป็นเวลานานหลายวัน ปัญหาหมอกควันและไฟป่า ในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย จากการเผาในที่โล่งในพื้นที่เกษตรและพื้นที่ป่า เป็นปัญหาที่มีความสำคัญ ระดับชาติ จึงจำเป็นต้องบูรณาการทุกภาคส่วน โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องต้องให้ความร่วมมือและสนับสนุน เพื่อให้การป้องกันและควบคุมไฟป่า เพื่อให้การเผาในที่โล่ง และการแก้ไข ปัญหาหมอกควันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อเหตุการณ์ โดยเฉพาะในพื้นที่ 8 จังหวัดในภาคเหนือตอนบน ซึ่งประสบกับวิกฤติ สถานการณ์หมอกควันในช่วงปี 2550-2553 จึงต้องมีมาตรการ ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาย่างยั่งยืนและให้ผู้นมีส่วนได้เสียในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม

2. วัตถุประสงค์ของคู่มือ

- เพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกันและลดความเสี่ยงต่อการปัญหาฝุ่นพิษ P.M2.5 ที่จะเกิดกับประชาคม ภายในบริเวณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง
- เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติการป้องกันและปัญหาฝุ่นพิษ P.M2.5 ให้ชัดเจนและเป็นระบบ
- เพื่อให้การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นพิษ PM 2.5 ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ
- เพื่อสร้างความตระหนักถึงอันตรายของฝุ่นพิษ PM2.5 ให้แก่ประชาคมธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง และสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องปลอดภัยเมื่อเกิดปัญหาฝุ่นพิษ PM 2.5 ฯลฯ

3. ขอบเขตของคู่มือ

แผนฉบับนี้ ใช้ในกรณีเกิดปัญหาฝุ่นพิษ PM 2.5 มีความรุนแรงจนเกินขีดความสามารถในการควบคุมให้การปฏิบัติเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ ตามกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ

4. ข้อมูลของหน่วยงาน

4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหน่วยงาน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง ตั้งอยู่ เลขที่ 248 หมู่ 2 ถนนลำปาง-เชียงใหม่ ตำบลปงยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ประมาณ 364 ไร่ พื้นที่โดยรอบติดกับฟาร์มปศุสัตว์ และป่าเสื่อมโทรม ด้านหลังติดรางรถไฟสายเหนือ

จุดรวมพล ด้านหน้าอาคารบุญชูพาณิชย์

บริเวณพื้นที่ปลอดภัย

1. ลานจอดรถด้านหน้าอาคารเรียนรวม 5 ชั้น
2. ลานโพธิ์
3. สนามฟุตบอล

4.2 ข้อมูลบุคลากรของแต่ละหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง
จำนวน 12 หน่วยงาน ดังนี้

1. กองบริหารศูนย์ลำปาง	จำนวนเจ้าหน้าที่	57	คน
2. คณะนิติศาสตร์		25	คน
3. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์		15	คน
4. วิทยาลัยสหวิทยาการ		39	คน
5. คณะศิลปกรรมศาสตร์		7	คน
6. คณะสาธารณสุขศาสตร์		22	คน
7. คณะวิทยาศาสตร์		15	คน
8. สถาบันภาษา		4	คน
9. สำนักหอสมุด		4	คน
10. สำนักจัดการทรัพย์สินฯ		7	คน
11. ศูนย์หนังสือ		3	คน
12. นักศึกษา		2,200	คน

รวมทั้งหมด 2,398 คน

4.3 ข้อมูลเครื่องมือ เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัย

ที่	ประเภทเครื่องมือ เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณ ภัย	จำนวน (เครื่อง/คัน)	ที่ตั้ง (สังกัด)
1	ชุดสายดับเพลิงพร้อมถังดับเพลิง	24 ถัง	ตามผังอาคาร
2	วิทยุสื่อสาร ข่ายมธ.ลป.	1 ชุด	ห้องงานอาคารฯ
3	วิทยุสื่อสาร ข่ายรปภ.	1 ชุด	รปภ.เอกชน
4	เครื่องยนต์ปั้มน้ำ	1 ชุด	อาคาร FIRE PUMP
5	หน้ากากอนามัย และชุดปฐมพยาบาลต่างๆ	1 ชุด	ห้องพยาบาล

5. การปฏิบัติก่อนเกิดฝุ่นพิษ PM 2.5

เป็นการกำหนดการดำเนินการมาตรการ/กิจกรรมต่างๆ เพื่อป้องกันและเตรียมพร้อม เผชิญปัญหา ฝุ่นพิษ PM2.5 ไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะเป็นการลดความรุนแรง และลดผลกระทบ ต่อการเรียนการสอน และการปฏิบัติราชการให้น้อยที่สุด โดยมีมาตรการ/กิจกรรมที่ดำเนินการ เช่น

ระยะเวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
1. ก่อนเกิดภัย	<ol style="list-style-type: none"> 1. งานอาคารสถานที่และยานพาหนะศูนย์ลำปาง สํารวจพื้นที่จะทำให้เกิดเพลิงไหม้ ซึ่งจะทำให้เกิด ฝุ่นควัน ภายในมหาวิทยาลัย 2. งานอาคารสถานที่และยานพาหนะศูนย์ลำปาง เตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์แจ้งเตือนภัย เช่น วิทยุสื่อสาร ถังดับเพลิง และตรวจสอบสัญญาณแจ้งเตือนอัคคีภัยสม่ำเสมอ หน้ากากกันฝุ่น เครื่องดับไฟฟ้า 3. งานอาคารสถานที่และยานพาหนะศูนย์ลำปาง สํารวจสถานที่อันก่อให้เกิดฝุ่นพิษ เช่น สถานที่ก่อสร้างต่างๆ หรือบริเวณที่มีความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดฝุ่นละออง เช่น ห้องเก็บเอกสาร ห้องเก็บของต่างๆ 4. ทุกหน่วยงานในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง เผื่อระวังเหตุ ติดตามข่าวสาร 5. งานบริหารสำนักงาน แจ้งข่าวสารและให้ความรู้ แก่สมาชิกในมหาวิทยาลัย 6. ประชาสัมพันธ์คุณภาพอากาศ ให้กับประชาคมในมธ.ลป. ผ่านสื่อออนไลน์ (เว็บไซต์มหาวิทยาลัย, แฟนเพจ facebook, App LINE) 	- กองบริหารศูนย์ลำปาง
2. ขณะเกิดภัย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ดำเนินการตามแผนฯ 2. งานบริการการศึกษาและกิจการนักศึกษา สํารวจบุคลากร และนักศึกษา 3. งานบริการการศึกษาและกิจการนักศึกษา ดำเนินการ ปฐมพยาบาลผู้เจ็บป่วย 4. กรณีมีผู้เจ็บป่วย ให้ทุกหน่วยงานประสานกับ งานอาคาร สถานที่และยานพาหนะศูนย์ลำปาง นำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล 5. งานบริการการศึกษาและกิจการนักศึกษา แจกจ่าย หน้ากากอนามัย ที่สามารถป้องกันฝุ่นควัน ให้กับ ประชาคม ธรรมศาสตร์ 6. งานบริหารสำนักงานศูนย์ลำปางประสานหน่วยงาน ภายนอกที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือบรรเทาภัยฯ 7. งานบริหารสำนักงานศูนย์ลำปาง ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้เรื่องการป้องกันตัวเองจากฝุ่นพิษฯ 	- กองบริหารศูนย์ลำปาง

	<p>8. ให้กองบริหารศูนย์ลำปาง ดำเนินการกวดขัน และ ประชาสัมพันธ์ในด้านต่างๆ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลดการใช้ยานพาหนะส่วนตัว ส่งเสริมการใช้ระบบขนส่งสาธารณะ - ให้ รปภ. หมั่นตรวจตราบริเวณรอบมหาวิทยาลัย ห้ามไม่ให้มีการเผาไหม้ในที่โล่งแจ้ง เผาพื้นที่เพื่อเตรียมการทำเกษตรกรรม เผาขยะ หรือวัสดุเหลือใช้ - ให้งานอาคารสถานที่และยานพาหนะศูนย์ลำปาง ควบคุมกระบวนการก่อสร้างให้มีฝุ่นน้อยที่สุด - ให้งานบริการการศึกษาและกิจกรรมนักศึกษา ประชาสัมพันธ์ เรื่องการใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้ง ที่จำเป็น ต้องออกข้างนอกบ้าน หรือที่โล่งแจ้ง ให้ใส่หน้ากาก พิเศษชนิดที่เรียกว่า “เอ็นเก้าห้า (N95)” โดยเฉพาะผู้ป่วย ที่เป็นโรคระบบทางเดินหายใจ หรือโรคหัวใจเรื้อรัง - การพิจารณาระดับความเข้มข้นฝุ่นละออง PM 2.5 <ul style="list-style-type: none"> ระดับที่ 1 ฝุ่นละออง PM 2.5 อยู่ในช่วง 51- 90 มคก./ลบ.ม. ให้กองบริหารศูนย์ลำปาง เพิ่มความถี่กวาดล้าง ทำความสะอาดถนน พื้นอาคารเรียน ควบคุมการก่อสร้าง และงดการเผาในที่โล่งแจ้ง รอบบริเวณมหาวิทยาลัย และติดตามข่าวสารประกาศจากจังหวัดอย่างใกล้ชิด ระดับที่ 2 ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 เกิน 90 มคก./ลบ.ม. ติดต่อกัน 3 วัน ครอบคลุมทั้งพื้นที่ ซึ่งหน่วยงานสาธารณสุข เห็นชอบว่าให้ ยกเป็นระดับ สถานการณ์รุนแรง ให้กองบริหารศูนย์ลำปาง เร่งแจกจ่าย หน้ากากอนามัยให้ประชาคมธรรมศาสตร์ ระดับที่ 3 หาก ฝุ่นละออง PM 2.5 ขนาดเล็กเกิน 90 มคก./ลบ.ม. ต่อเนื่อง ติดต่อกันอีก 3 วัน ให้ยกระดับมาตรการ เป็นระดับ 3 โดยอาจพิจารณาปรับเปลี่ยนรูปแบบ การเรียนการสอน ชั่วคราวเพื่อ ระวังหรือบรรเทา ผลร้ายจากอันตราย และ ความเสียหาย ที่เกิดขึ้นจาก การแพร่กระจายของฝุ่นละออง PM 2.5 	
3. หลังเกิดภัย	1. กองบริหารศูนย์ลำปาง สสำรวจผลกระทบทั้งหมด จากการเกิดปัญหา ฝุ่น PM2.5 แล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชา ทราบตามลำดับต่อไป	-กองบริหารศูนย์ลำปาง

ภาคผนวกบัญชีรายชื่อหน่วยงานเพื่อติดต่อกรณีเกิดภัย**หมายเลขโทรศัพท์กรณีมีเหตุฉุกเฉิน****1. ด้านความปลอดภัย**

- หมายเลขศูนย์รักษาความปลอดภัย อาคารสิรินธรรัตน์ โทร. 081-8817802 ตลอด 24 ชั่วโมง
- นายมรรคฤทธิ์ สุตาลังกา สายตรวจ รปภ. ผลัดกลางวัน เวลา 06.00 น. ถึง 18.00 น.

โทร. 061-3594901

- นายสังเวียน เทียมเย็น สายตรวจ รปภ. ผลัดกลางคืน เวลา 18.00 น. ถึง 06.00 น.

โทร. 097-9594622

- นางสาวอัจฉราพรรณ เปี้ยอุตร เจ้าหน้าที่สำนักงานบริหารทรัพย์สินและกีฬา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โทร. 061-3292137 ติดต่อได้ตลอด 24 ชั่วโมง

- นายสุรเชษฐ์ ธิปทา หัวหน้าหมวดรักษาความปลอดภัยฯ โทร 081-9505850 ตลอด 24 ชั่วโมง

2. ด้านสาธารณูปโภค

- นายเผดิมลาภ สุรัตน์สัญญา หัวหน้างานอาคารสถานที่และยานพาหนะศูนย์ลำปาง

โทร. 086-0904427

- นายวรกิจ ภัทรตันติ หัวหน้าหมวดกายภาพและซ่อมบำรุง โทร. 084 – 3122758 ตลอด 24

ชั่วโมง

3. กรณีติดต่อในข้อ 1 – 2 ไม่ได้

- นายอรุณ วงศ์คำปวง ผู้อำนวยการกองบริหารศูนย์ลำปาง โทร. 089 – 0307901 ตลอด 24

ชั่วโมง

